

DIN MÅNADSTIDNING I SPANIEN

SVENSKA

COSTA DEL SOL

magasinet

15 FEBRUARI - 15 MARS 2021 · ÅRGÅNG 31

LA REVISTA SUÉCA EN ESPAÑA

ARTIKELSERIE
FORTSÄTTER!
LUCENA

**FÖLJ &
GILLA**

OSS PÅ
FACEBOOK!

FÄRSKA NYHETER VARJE VARDAG WWW.SVENSKAMAGASINET.NU

TENNIS
SOLKUSTEN
FÅR SIN FÖRSTA
ATP-TURNERING

Nyttiga
**LÄTTA
LUNCHER**
ÄT GOTT I KARANTÄN!

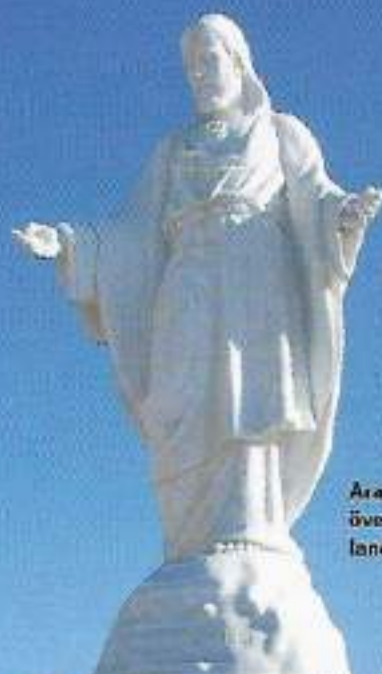
Del 5

LUCENA RIKARE ÄN NÅGON ANNAN STAD

Lucena ligger i ett vackert böljande jordbrukslandskap med olivträd på rad och vingårdar i Subbéticaområdet i hjärtat av Andalusien.

En strategisk plats där judar valde att bygga en stad som kallades Eliossana (Gud räddar oss). Tusen senare återvänder judiska turister till Lucena för att spåra sina rötter.

AV OLA JOSEFSSON FOTO: TURISMO DE LUCENA



Araceli blickar ut över det andalusiska landskapet.

"JUDARNAS STAD"

Lucena kallades tidigare för "Judarnas stad". Stadens namn kommer från hebreiskans "Eli ossana" som betyder "Gud rädda oss". Judarna i Lucena bedrev en omfattande handel och industri. Den arabiska geografen Mohamed al-Edrisi beskrev Lucena på 1.000-talet som rikare än någon annan stad.

Det var när en ringled runt staden byggdes 2006 som en unik medeltida judisk kyrkogård upptäcktes. Nära fyra hundra gravar lokaliserades varav 216 innehöll mänskliga kvarlevor från åren 1000 till 1050. Det var under Lucenas storhetstid som varade mellan 1000 till 1200-talet.

Forskare varav flera kom från Gibraltar kunde se att gravarna var väl uthuggna, utsmyckade med plattor och keramik samt att judisk reningsritual hade utförts.

Efter upptäckten har judiska turister från USA, Israel, Kanada och Argentina rest till Lucena. I deras barndom förekom namnet när de undervisades. Eliossana hade under tusentalets början en befolkning på 1.200 judar.

Staden hade vid tidpunkten sin egen valuta, sin egen armé och var en oas där invånarna innanför murarna hade privilegier med godkännande av det muslimska kungariket Granada.

Lucena har alltså en mycket rik historia och är mer än ett möbelrike i Andalusien. Förutom ett arv från muslimer och kristna har platsen mycket starka kopplingar till judendomen.

Judarna levde fredligt tills striderna blossade upp mellan Almohader och Almoravider som var muslimska sekter och dynastier som slogs om vem av dem som var mest renlärig.

Först Almoraviderna som var en fanatisk islamistisk sekt som Abdallah ibn-Jasin grundade år 1040. Med svärdet skulle islam breddas ut över hela den Iberiska halvön.

Granada, Málaga, Córdoba och Sevilla



Lucena, 85 km från Málaga, är den näst största kommunen i provinsen Córdoba med sina 42.000 invånare eller "luceninos" som befolkningen kallas här.

Da hittar Lucena utmed den viktiga motorvägen mellan Málaga och Córdoba. Här rinner även río Lucena som är en biflod till Genil.

Lucena förknippas mycket med påskfirande och tungt allvarstygda religiösa traditioner. Faktum är att en del har sina inkomster direkt från tillverkningen av de tronor eller andra föremål som används i samband med påskprocessioner under Semana Santa.

Det gäller även de påskprocessioner som hålls i Málaga. Mycket av tillverkningen, renoveringsarbeten och utsmyckningar sker vid lokala företag i Lucena. Vi återkommer till det lite senare.



Rabbin valdes av stadens invånare och fick särskilda privilegier. Han agerade domare i civil- och brottmål. Flera kända judiska forskare var bosatta i Lucena. Exempelvis Isaac Alfasi som grundade en större talmudisk akademi.

Det går att besöka den judiska kyrkogården som är från den andalusiska medeltiden (1000-1050). Här i Lucena hittar vi den största medeltida judiska kyrkogården som har grävts fram i Europa.

Åttahundrasextiotre meter över havet. Härifrån kan du se provinserna Málaga, Córdoba, Sevilla, Granada och Jaén samt vid klara dagar, Marockos kust.

SPÄNNANDE VINER FRÅN MONTILLA-MORILES

Det går ju inte att skriva om Córdobaprovinsens södra del och inte nämna vinerna från Montilla-Moriles. En Fino och soppan Salmorejo är en oslagbar kombination från Córdoba. Tomatsoppans suhet och den iberiska skinkans umami (en kombination av smaker som salt, fukt och nötigt) gifter sig perfekt. En uppfriskande och somrig maträtt.

Besöker du Lucena har du vindlingar i närområdet mellan floderna río Genil, río Guadajoz och río Guadalquivir i norr och bergskedjan Sierras de la Subbética i söder.

Floder, berg och inland. Det skapar ett mikroklimat som gör att druvan Pedro Ximénez trivs. Här finns cirka tio vinproducenter skyddade med ursprungsbezeichnung.

Låt oss först slå fast att Montilla-Moriles inte är sherry, som är ett skyddat varumärke från trakterna runt Jerez. Montilla-Moriles fick sin ursprungsmärkning redan 1932 går åt Sherryhället, men är billigare. De senaste åren har kvalitén tagit stora kliv framåt.

Jag gillar att resa runt i Córdobaprovinsens byar, studera folklivet, se invånarna som träffas för att ta sig ett glas av det lokala vinet.

Gärna med tapas som räkor frästa i olivolja och vitlök samt några inlagda oliver till.

På de flesta bärer i provinsen Córdoba ingår en tapas när du beställer ett glas Montilla-Moriles. Precis som i Jerez finns det många vinstilar i Montilla-Moriles som Fino, Amontillado, Oloroso och Palo Cortado på druvorna moscatel och Pedro Ximénez.

Vinerna visar upp en bred repertoar med allt från knaster torr Fino till söta, fruktiga viner med smak av russin och doft av varma kryddor som timjan och rosmarin. Färgen på vinerna går från bleka, nästan genomskinliga till färgen av hasselnöt. Många viner lagras i så kallade Tinajas.

Turistföretaget med inriktning på vin, We Love Montilla Moriles (we Lovemontillamoriles.es) organiserar rutter och besök hos vinproducenter.

En av de äldsta bodegorna är Cañada Navarro som grundades 1860. Några andra producenter att studera på närmare håll är Lagar de los Frailes i Moriles Alto och Lagar Blanco. Lagar de la Salud, Lagar de Casablanca, Bodegas El Monte och El Lagar Cabriñana är ytterligare några producenter med guidade turer.



Ett glas Fino och salmorejo de Córdoba.

Några av mina favoriter

Fino Eléctrico på 100 procent Pedro Ximénez. En av de bästa torra Montilla-Moriles jag smakat. Utsökt till Salmorejo de Córdoba, provinsens kalla soppa som passar vid heta somrardagar. Eller till inlagda oliver eller räkor frästa i vitlök.

Ett utmärkt sött alternativ är **Jara Real** från Bodegas y Destilerías del Sur i Montilla på Pedro Ximénez. Druvorna soltorkas under 10-12 dagar, fyra år på amerikanska fat och Criaderas y Solera. Fylligt med stor doft.

En av mina favoriter är **Alvear Fino** på 100 procent Pedro Ximénez från Bodegas Alvear. Till färgen ljus som halmstrå, doft av tockad frukt, friskt smakrikt med viss sülta. 92 poäng och betyget Excelente i Guía Peñón.

(1091) erövrades efterhand. Även Badajoz (1094) och slutligen även Zaragoza (1110). Till slut hade hela Spanien fallit i Almoravidernas händer.

Sedan kom Almohaderna och deras ledare Muhammed ibn Tumart som bekämpade Almoraviderna. Tumart ansåg att Almoravidernas stränga lära inte var tillräckligt renlärig.

Det skulle dröja till 1240 då Ferdinand III av Kastilien återerövrade Lucena från morerna som kännetecknades av inre strider och upplopp. Under flera århundraden var Lucena en gränspost mellan Kastilien och Nazari-riket Granada.

HÖBELTILLVERKNING

Vad Lucena nu framför allt är känt för är sin möbeltillverkning. Detta är södra Spaniens epicentrum när det gäller tillverkning av möbler i trä. Tidigare tillverkades bronslampor och lerkrus så kallade "tinajas" som användes i hela Spanien för lagring av olja och vin.

Några av dessa "tinajas" rymmer mer än 300 liter.

Det var fenicier och romare som tog dessa lerkrus till Spanien för att transportera vin, oliver, rusein och andra livsmedel. När vinusen slog till på allvar mot Spanien i början på förra århundradet minskade produktionen.

På senare tid har "tinajas" fått ett återtag inom vinproduktion då fler ekovinmakare överger ekfat till fördel för "tinajan".

Produkter inom jordbruket tillverkades i Lucena som även var känt i hela Andalusien för sin hästmarknad som hölls i september.

MODERN TID

Under mer modern tid fick Lucena järnväg 1893 utmed linjen Linares-Puerto Genil. Den linjen stängdes 1984.

Från 1975 kom Lucena att uppleva en snabb ekonomisk tillväxt med betydelsefull industri i regionen. Jordbruk och oliver kom att dominera tillsammans med möbeltillverkning. Även vinproduktionen tog fart med ursprungsmärkningen Denominación de Origen de Montilla-Moriles (se nedan).

PÅSKEN

Det som sticker ut i Lucena på våren är påskprocessionerna under Semana Santa. Här utförs tillverkning, renoveringsarbeten och utsmyckningar av tronor som bärs

genom gatorna under åtta dagar. Det vibrerar i luften där 17 broderskap bär runt på tronor utsmyckade av stort konstnärligt värde. Det är kors, snidade och förgyllda i trä. Klockor och broderade dräkter.

Även barnen har sin egen procession. Hundratals barn klädda som vuxna under processioner tar små steg och går sin egen unika procession som lockar mängder av besökare från regionen.

I Lucena finns det många guldsmeder och hantverkare som försörjer sig på påsktraditioner. 1888 startade Orfebrería Angulo Bronces, en hantverksindustri direkt kopplad till traditioner runt påsken. Hela verksamheten har gått i arv från generation till generation.

Gonzalo Angulo arbetar för broderskap över hela Spanien. I regel är det restaureringsarbeten då broderskapen vill hålla sina tronor och tillhörigheter i perfekt skick.

Företaget Angulo Bronces är nu sjätte generationen som är i verksamhet som guldsmeder. Angulo-familjen var pionjärer och före sin tid som entreprenörer och skapade hundratals arbetstillfällen. Det bidrar till att göra Lucena känt bland påskens broderskap. När inte företaget arbetar för kyrkor, broderskap eller påsken blir det även presentartiklar för handeln och dekoration för hotell och restauranger. Den som vill ha ett smakprov kan gå in på företagets webbplats angulobronces.com.



Gonzalo Angulo arbetar för broderskap över hela Spanien.

Castillo del Moral ligger vid Plaza Coso och är ett nationellt historiskt monument.



Coso och är ett nationellt historiskt monument. Den äldsta delen byggdes troligen under 1000-talet under stadens judiska period.

Så länge Lucena var gränspost mellan Kastilien och Nazari-riket Granada ansågs fästningen vara ett viktigt strategiskt läge. I en fångelsecell i tornet Torre del Hornonaje satt den sista el caudillo eller Granadartikens kung Boabdil inspärrad under en period.

Efter att Granada fallit förlorade fästningen sin betydelse. I stället blev det residens för

Lucenas överklass, markiserna av Comares, Cardona och Medinaceli. Numera besöker turister fästningen och dess arkeologiska och etnologiska museum.

Efter ett besök i fästningen passar det bra med lite mat. Sök upp calle Flores, titta på monumentet Santero för att sedan studera folklivet och "ruta de tapas", en trevlig tapaspromenad där du kan välja på 40 barer. Sedan har du nära till Puerta de Granada och Plaza Nueva igen.

PÅTAGLIG RELIGIÖS ATMOSFÄR

Som besökare i Lucena slås man i huvudsak av den religiösa närvaron och traditionen. I förhållande till sin storlek finns det många kyrkor, ett tjugotal. Den större kyrkan ligger mitt i byn på plazan och är från slutet av 1400-talet. Stadens skyddshelgon är Araceli som hämtades från Rom på 1500-talet.

På Plaza Nueva blir jag stående framför San Mateo. Den anses vara en "liten katedral" som är den vackraste, äldsta och bäst bevarade kyrkan i provinsen Córdoba som byggdes på 1500-talet. Bygget startade egentligen 1496 på platsen där en synagoga tidigare hade legat för att senare bli moské. 1544 var den färdigbyggd. Kyrktornet stod klart redan 1501.

Lucena som hade en stor judisk koloni var en av få städer i al-Andalus som hade en större synagoga. Efter erövringen av Almohaderna 1138 blev den en moské för att slutligen efter den kristna erövringen 1240 av Fernando III den helige, bli en kyrka under aposteln Matteus. Där av namnet i våra dagar, San Mateo.

Självs valde jag att promenera upp till fäst-

Fakta

Lucena ligger i ett mycket vackert böljande andalusisk landskap.

Vi tänker till största delen på traktens möbler och träindustri. Påsktraditionerna är starkt närvarande med tillverkning av tronor. I förhållande till storieken så finns det många kyrkor. Även en fastning varifrån du har en fin utsikt över staden.

Utmärkt middag på Restaurante Tres Culturas. Övernattning på det gamla klostret numera Hotel Santa Domingo som även varit högkvarter för Guardia Civil.

Mer framförallt rekommenderas ett besök vid bantuario de la Virgen de Araceli som ligger på en höjd utanför Lucena som mäter 863 meter. Vägen dit upp började byggas 1854 och varklar tin är senare. Härifrån ser du fem provinser Córdoba, Jaén, Granada, Málaga och Sevilla.



Besök den judiska kyrkogården som är från den andalusiska medeltiden och som är en av de största i Europa.

SIERRA DE ARAS

Det som de flesta besökare i Lucena vill se är Santuario de Nuestra Señora de Araceli som ligger sex kilometer utanför staden på bergsknallen Sierra de Aras utmed landsväg CO-6218.

En smal väg genom bördiga olivlundar och det vilda, pittoreska bergslandskapet leder fram till stadens skyddshelgon Nuestra Señora María Santísima de Araceli som fördes hit från Rom av den andra markisen av Comares.

Hon är inte bara Lucenas beskyddare. Araceli är hela det andalusiska landskapets beskyddare. Av det skälet står Araceli på denna upphöjda plats, 863 meter över havet, varifrån du kan se provinserna Málaga, Córdoba, Sevilla, Granada och Jaén samt vid klara dagar, Marockos kust.

Under våren kommer pilgrimer för att besöka kyrkan som byggdes år 1600 och se Araceli. Första söndagen i maj månad firas Lucenas skyddshelgon med Fiestas Patronales de la Virgen de Araceli. En traditionell fest dit kvinnor kommer med blommor och klädda i den typiska dräkten Lucentina med en vit mantilla.

En procession med jungfrun Araceli följer under en himmel med fyrverkerier.

Platsen förekommer i filmen "Hable con ella" från 2001 som regisserades av Pedro Almodóvar.

Många åker hit för att beundra det vackra andalusiska landskapet. Ingenstans i Andalusien får du en sådan mäktig upplevelse som här. Många skärmflygare tar sig hit upp för att sedan springa ut vid en bergskant och med hjälp av vinden segla ut över det öppna landskap.

